

Володимир ПЩИК,

ад'юнкт кафедри кримінального процесу
та стратегічних розслідувань
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ДО ПИТАННЯ ПОКАЗНИКІВ РОБОТИ ПІДРОЗДІЛІВ СТРАТЕГІЧНИХ РОЗСЛІДУВАНЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ЩОДО ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ПРОТИДІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОСІБ, ЩО ПЕРЕБУВАЮТЬ У СТАТУСІ ПІДВИЩЕНОГО ЗЛОЧИННОГО ВПЛИВУ

Незважаючи на значні зусилля правоохоронних органів, організована злочинність якісно змінюється у бік вироблення нових технологій злочинної діяльності, проникнення та встановлення контролю за окремими сегментами економіки та створенням системи корумпованих зв'язків для забезпечення максимального злочинного результату.

Вивчення структури та динаміки організованої злочинності, зокрема діяльності осіб, що перебувають у статусі підвищеного злочинного впливу в Україні свідчить про стійку тенденцію до зміцнення позицій останньої, створення розгалуженої інфраструктури злочинної діяльності як на території України, так і за кордоном. Відтак, потрібно звернути увагу на якісні зміни у структурі транснаціональних організованих злочинних угруповань, для яких усе більш характернішою є мережева організація, наявність системи корупційних зв'язків, формування тіньових інституцій впливу на політичні процеси в Україні.

Наразі упродовж 2021-2022 рр. із 2329 осіб, які вчинили правопорушення у складі організованих груп та злочинних організацій, оперативними підрозділами правоохоронних органів виявлено 1543 (88,8 %). Найбільша питома вага виявлених учасників ОЗУ припадає на Національну поліцію – 1423 (89 %), органи безпеки – 47 (7,2 %), органи контролю за податковим законодавством – 73 (3 %), ДБР – 53 (2,7 %), НАБУ – 2. З великою впевненістю можна ствержувати, що така ж тенденція може спостерігатися і за минулі роки, хоча в статистиці Генеральної прокуратури вона не відображається. У 2017–2020 рр. правоохоронними органами виявлено 4537 осіб, які вчинили кримінальні правопорушення у складі ОГ та ЗО, у тому числі Національною поліцією – 3793 (79,3 %), СБУ – 359 (5,4 %), прокуратурою – 359 (7,5 %), органами контролю за податковим законодавством – 278 (6,3 %) [1].

На думку Водько М. П. і Подобного О. О., система державних органів та

їх оперативних підрозділів, в обов'язки яких входить протидія організованій злочинності є громіздка та неефективна. Підкреслюється, що оперативно-розшукову діяльність в Україні на сучасному етапі протидії організованій злочинності здійснюють одинадцять державних правоохоронних органів (Національна поліція, органи СБУ, Служба зовнішньої розвідки, Державне бюро розслідування, Державна прикордонна служба, Управління державної охорони, органи доходів і зборів, органи установ виконання покарань та слідчі ізолятори, розвідувальний орган Міністерства оборони, Національне антикорупційне бюро, Бюро економічної безпеки). Автори вважають, що всі вони мають можливість у межах своєї компетенції вести боротьбу з організованою злочинністю. До того ж, слідчу діяльність в Україні здійснюють згідно зі ст. 216 КПК п'ять органів досудового розслідування: Національної поліції, органів безпеки, органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства, Державного бюро розслідувань, детективи Національного антикорупційного бюро, детективи Бюро економічної безпеки. Також акцентовано увагу на тому, що в суспільстві сформовано позицію вважати, що в країні створено потужну систему правоохоронних органів, які здійснюють оперативно-розшукову та слідчу діяльність, здатну вести активну та наступальну боротьбу з організованою злочинністю. Водько М. П. та Подобний О. О. так не вважають. На їх думку повинен враховуватись інтерес до системного аналізу результатів боротьби з організованою злочинністю [2, с. 164-165].

Тривалий час статистика Генеральної прокуратури України про організовану злочинність не фіксувала методи виявлення організованих груп та злочинних організацій. Наразі лише після внесення коректив у звітність по формі 1-03 у червні 2020 р. в таблиці 1.1 з'явилася графа «виявлено оперативними підрозділами». Що дослідниками вважається дуже вірним. Також вважається, що на розвиток теорії і практики оперативно-розшукової діяльності базовий вплив мають кримінологічні дослідження, а саме спираючись на неї, теорія оперативно-розшукової діяльності під час розроблення організаційно-тактичних проблем боротьби з організованою злочинністю використовує її основні положення. З достатньою впевненістю у науковій літературі стверджується, що створенню спеціалізованих підрозділів для боротьби з організованою злочинністю, с початку це були підрозділи БОЗ МВС України, наразі – підрозділи стратегічних розслідувань Національної поліції, передувало виявлення кримінологією організованої злочинності як самостійного соціально-протиправного явища з високою суспільною небезпекою, розмірами і тенденціями до розповсюдження [2, с. 174-175].

Отже, зазначимо, що на сучасному етапі щодо оперативно-розшукової протидії діяльності осіб, що перебувають у статусі підвищеного злочинного

впливу сучасна юридична наука у зв'язку з низкою об'єктивних підстав (значні повсякчасні зміни до діючого законодавства) не зможе встигати надавати повну оцінку тенденціям та стану розвитку організованої злочинності. Це обумовлено тим, що учасники організованих злочинних угруповань маскують свій спосіб життя і поведінки як правослухняні. Ці обставини і викликають необхідність широкого використання в оцінюванні стану організованої злочинності комплексу дій з боку оперативних підрозділів правоохоронних органів, зокрема Національної поліції. У спеціальній літературі домінує думка про те, що оперативні підрозділи у вирішенні завдань протидії організованій злочинності володіють такими розвідувальними можливостями, яких не мають інші служби правоохоронних органів, що відповідно до З.У. «Про оперативно-розшукову діяльність» не наділені правом на здійснення оперативно-розшукової діяльності.

Список використаних джерел:

1. Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування. URL : <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravoporushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2>;
2. Правові та організаційні засади боротьби з організованою злочинністю в Україні : монографія / М. П. Водько, О. О. Подобний. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. 208 с.

Олексій ПОНОМАРЕНКО,
начальник відділу Українського
науково-дослідного інституту
спеціальної техніки та судових експертиз
Служби безпеки України

**АВТОМОБІЛЬНІ ЗАМИКАЮЧІ ПРИСТРОЇ,
ОСОБЛИВОСТІ ЇХ КОНСТРУКЦІЙ ТА ЗАХИСТ
ВІД НЕСАНКЦІОНОВАНОГО ВІДМИКАННЯ**

Для забезпечення захисту транспортних засобів у повсякденні використовуються різні види та типи замикаючих пристроїв, завдання яких збереження від несанкціонованого доступу до транспортних засобів. В умовах службової діяльності оперативних підрозділів виникає необхідність для негласного проникнення та доступу до транспортних засобів, що є місцями зберігання предметів, документів, речовин та матеріальних носіїв інформації, шляхом відмикання замикаючих та блокуючих пристроїв дверей, багажного